

Potilaan haavanhoitokivun hoito-ohje

Laatija(t): Työryhmä, Mäntyvaara Päivi
Vastuuohje: Wüstefeld Marion
Hyväksyjä: Miettinen Merja
Kuvaus: Toimintaohje haavanhoitokivun hoitamisesta

Hyvä haavanhoitokivun hoito perustuu turvalliseen ja luottamukselliseen hoitosuhteeseen potilaan ja hoitajan välillä. (5)

Vältä:

- haavan turhaa koskettelua ja paljaana pitoa
- haavan paljastamista pitkäksi aikaa (esim. lääkärin konsultaatiota odotettaessa)
- turhia haavaan kohdistuvia ärsykejä – käsittele haavaa varovasti ja muista, että kevyinkin kosketus voi aiheuttaa kipua

1 Potilaan ohjaus (3,4,8)

- a) Potilaalle kerrotaan haavan hoidon kulku, mitä aiotaan tehdä, niin että potilas sen ymmärtää.
- b) Haavan hoidon vaiheet selitetään potilaalle rauhallisesti ja kiireettömästi.
- c) Kivun lievittämiseksi ennen haavan hoitoa voidaan potilasta ohjata esimerkiksi itse irrottamaan haavasidokset, jolloin se voi tuntua hellemmältä. Sidosten irrottamiseen voi käyttää lämmintä vettä tai liiman irrotusainetta.
- d) Haavan hoito olisi hyvä tehdä niin, että potilas voi itse osallistua siihen mahdollisimman paljon. Potilaan osallistuessa varmistetaan se, että mennään potilaan ehdoilla.

2 Potilaan haavanhoitokivun tunnistaminen – potilas otetaan mukaan kivun arviointiin

- a) Potilaan aikaisemmat kokemukset haavanhoitokivusta (2,3,4,5,8)
 - i. kivun luonne, sijainti, mikä mahdollisesti lievitti kipua, mikä lisäsi kipua
 - ii. haavakipu on arvioitava uudelleen jokaisella hoitokerralla
 - iii. ikä, sukupuoli
 - iv. pelko, ahdistus, masennus.

3 Potilaan haavanhoitokivun arviointi

- a) Arvio tehdään ennen haavahoitoa, sen aikana ja jälkeen (1,2,3,4,5,8)
 - i. ennen haavan hoitoa, huomioi potilaan olemassa oleva kipu. Harkitse ennaltaehkäisevää kivunlievitystä.
 - ii. arvioi potilaan lepo-, liike- ja toimenpidekipu.
- b) VAS/NRS/VRS – kipumittarit/kivun voimakkuus. Potilas valitsee itse käytettävän mittarin ja samaa mittaria tulee käyttää koko hoitajakson ajan (1,2,3,4,5,8).

4 Lääkkeettömät haavanhoitokivun lievitysmenetelmät (2,3,4,5,6,8)

- Lähtökohtana ovat valmistelu, suunnittelu ja rauhallinen hoitotila.
- Hoitotilanteen ympäristö valitaan niin, että se on stressitön.
- Huomioi liuosten lämpötila, sidosten tiukkuus.
- Kiireettömyys ja hoitajan oikea asennoituminen rentouttaa (esimerkiksi hoitohenkilökunnan terve huumori ja iloisuus).
- Asentohoito, kylmä- tai lämpöpakkaukset, ohjaus, keskustelu, kuuntelu, rentoutuminen ja musiikin kuuntelu. Potilaan huomion suuntaaminen pois haavanhoidosta. Huolehdi, että potilaalla on mukava asento haavahoidon aikana.
- Valitaan hoitotuotteiksi mahdollisimman atraumaattisia sidoksia.
- Suunnittele haavan paranemisen kannalta sopiva sidosten vaihtoväli.

5 Haavanhoitokivun lääkehoito

Jokaisella potilaalla tulee olla yksilöllinen kivunhoitosuunnitelma, johon kuuluu säännöllinen lääkkeen vaikutuksen arviointi (toivotut ja ei-toivotut vaikutukset) (1,2,3,4,5,8). Katso Taulukko 1. (taulukossa allekkain olevat lääkkeet ovat vaihtoehtoisia lääkkeitä)

Kun potilas kotiutuu tai siirtyy jatkohoitopaikkaan, huolehdi hoitavalta lääkäriltä lääkemääräys toimenpidekivun hoitamiseen haavahoidon aikana.

Kun tavanomaisilla kivunlievityskeinoilla ei päästä tavoitteeseen, voi konsultoida APS-ryhmää.

6 Haavanhoitokivun kirjaaminen potilaan hoitosuunnitelmaan/hoitokertomukseen (1,4,5)

- Potilaan haavanhoitokivun hoidon tarve ja tavoite on kirjattu (NRS <3 levossa).
- Potilaan kipua arvioidaan ennen hoitotoimia levossa ja liikkuesssa sekä hoitotoimien aikana.
- Potilaan kivun lääkehoidon syy on kirjattu.
- Potilaan kivun lääkehoidon vaikutus (toivotut ja ei toivotut) on kirjattu.
- Potilaan kivun lääkkeetön hoito on kirjattu.
- Potilaan lääkkeettömän kivun hoidon vaikutus (toivotut ja ei toivotut) on kirjattu.

PINTAPUUDUTE	PERUSKIPULÄÄKITYS	TOIMENPIDEKIPUUN
Cathejell-geeli, (lidocain) Xylocain 2% -geeli (lidocain) <ul style="list-style-type: none"> - vaikutus alkaa 5 minuutissa - kesto 20- 30 minuuttia 	Panadol (parasetamoli)	Oxanest® 10mg/ml, <ul style="list-style-type: none"> - Harkinnan mukaan iv.Oxanest PCA-pumppu OxyNorm® kapseli, oraaliliuos 1mg/ml, 10mg/ml (oksikodoni)
Xylocain – sumuteliuos (lidocain) <ul style="list-style-type: none"> - vaikutus alkaa 1-5 minuutissa - kesto 10 - 15 minuuttia 	Burana (ibuprofeeni)	OFF-Label Instanyl (Fentanyl) 100 mcg <ul style="list-style-type: none"> - lääke sumutetaan nenään - käytetään enintään neljän kipukohtauksen hoitoon/vrk. Antoväli vähintään 15 minuuttia. - kipukohtauksen hoidon jälkeen pitää odottaa vähintään neljä tuntia - max. 4x2 annos/vrk PecFent (Fentanyl) 100 mcg <ul style="list-style-type: none"> - nenän kautta annosteltava sumute, muuttuu limakalvolle geeliksi, nopea vaikutus, noin 5 min - kipukohtauksen hoidon jälkeen pitää odottaa vähintään neljä tuntia ennen seuraava annosta Abstral resoribletti (Fentanyl) <ul style="list-style-type: none"> - kipukohtaukseen, nopea vaikutus, ale 10 min, antoväli 15 min - vaikutuksen kesto 60 min - kipukohtauksen hoidon jälkeen pitää odottaa vähintään 4 tunti
Emla -, Tapin -voide, (lidocain, prilocain) <ul style="list-style-type: none"> - pidetään 1-5 h peittositeen alla 	Mobic (meloksikaami)	Lääkkeellinen ilokaasu
Lidocain 10 mg/ml 20 ml+ NAACL 80 ml: <ul style="list-style-type: none"> - alipainesidosten irrotus haavasta Paikallinen Ketamiini-S voide 5 %	Targiniq ,(naloksoni, oksikodoni) Oxycontin (oksikodoni) <ul style="list-style-type: none"> - annoksia harkinnan mukaan 	Ketanest-S 5mg/ ml, (s-ketamiini) 5mg/ ml, liuos <ul style="list-style-type: none"> - suun limakalvolle, 10–15 mg, annoksen voi toistaa aikaisintaan 30–45 min kulluttua, vaikutuksen kesto 4-12 t - tarv. Ketamin- S iv. 1-5 mg/ iv, nopea vaikutus, 1-5/min - sc 30 min
	Neuropaattinen kipu: <ul style="list-style-type: none"> - annoksia harkinnan mukaan Gabapentinoitit: vaikutus alkaa aikaisintaan tunnin ottamisesta Lyrica (pregabaliini) Neurontin, Gabapentin (gabapentiini) Triptyl (amitriptyliini)	

Taulukko 1. Haavanhoitokivun lääkehoito

Lähteet

1. Butcher M, White R. 2014. Remedial action in management of wound- related pain. Nursing Standard 28 (46)51-60.
2. Given J 2010. Management of procedural pain in adult patients. Nursing Standard 25(14), 35-40.
3. Hietanen H, Juutilainen V. 2012 Haavahoidon perusteet. Helsinki. Sanoma Pro Oy
4. Salanterä S ym. 2013. Aikuispotilaan kirurgisen toimenpiteen jälkeisen, lyhytkestoisen kivun hoitotyö. Suositus. Hoitotyön tutkimussäätiö.
5. WUWHS 2004. Kivun vähentäminen haavanhoidossa. 2004. Konsensusdokumentti. Haava 4/2004.
6. Protacio J. 2010. Patient-Directed Music Therapy as an Adjunct During Burn Wound Care. Clinical Care Nurse 30(2), 74-76.
8. Solowiej K, Mason V, Upton D. 2010. Psychological stress and pain in wound management. Pain and stress assessment tools and management. Journal of Wound Care 19(3,4), 153-155.

Laskutusosoite

POHJOIS-SAVON
SAIRAANHOITOPIIIRIN KY
PL 900
70029 KYS

Posti- ja käyntiosoite

PUIJON SAIRAALA
KAARISAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2
Kuopio

SÄDESAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Kelkkailijantie 7
Kuopio

ALAVAN SAIRAALA
PL 200
70029 KYS
Kaartokatu 9
Kuopio

JULKULAN SAIRAALA
PL 300
70029 KYS
Puijonsarventie 60
Kuopio

KUOPION
PSYKIATRIAN KESKUS
PL 400
70029 KYS
Kotkankallionkatu 14
Kuopio

Vaihde (017) 173 311
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3